

1. Прочитайте речення й виконайте завдання.

1. Учітєся, брати мої, думайте, читайте (Т. Шевченко). 2. Ти звідки, пісенько весела, до мене пташкою прийшла? (Д. Загул). 3. Ти знов прийшла, моя печальна музо (Л. Костенко). 4. Чи знаєш ти, хлопче, якого коня тобі серед поля вготвила доля? (Б. Олійник). 5. Пробудіться, орли сизі, славні козаченьки, заверніть колишню славу України-неньки (В. Чумак).

- А.** Назвіть непоширені й поширені звертання.
Б. Знайдіть і прочитайте речення, у яких звертання використано ще й для підсилення емоційного забарвлення.

2. Прочитайте слова й виконайте завдання.

Дарина, сестриця, Юлія, чайка, вовк, Уляна, учитель, юнак, козак, охоронець, Богдан, Богдана, жінка, Андрій, дядько, хлопець, Інна, їжак.

- А.** Утворивши форму кличного відмінка, запишіть іменники в три колонки: у першу — із закінченням *-е (-є)*; у другу — із закінченням *-у (-ю)*; у третю — із закінченням *-о*.
Б. У яких словах при творенні кличного відмінка відбулося чергування приголосних?
В. З двома словами кожної колонки складіть і запишіть речення. Поясніть розділові знаки в записаних реченнях.

ЗАУВАЖТЕ!

Утворюючи від людських імен форму кличного відмінка, керуйтеся правилами, які ви вивчали в 6 класі.

Чоловічі імена		Жіночі імена	
тверда група <i>-е</i>	м'яка група <i>-ю</i>	тверда група <i>-о</i>	м'яка група <i>-є</i>
Володимире Олександрє Богданє	Аркадію Олексію Сергію	Наталко Галино Ольго	Наталіє Маріє Майє

Чоловічі імена на *-а* у формі кличного відмінка мають закінчення *-о*: Миколо, Микито, Олексю, а іншомовні імена на *г, к, х* — закінчення *-у*: Людвігу, Фрідріху, Рюрику. Ім'я Олег має дві нормативні форми: Олегу, Олеже.

Зверніть увагу: правильно написати не *Ігоре* (ця помилка наявна в чинному «Українському правописі»), а *Ігорю*, бо це іменник м'якої групи.

Пестливі жіночі форми мають закінчення *-ю*: Галю, Надю, Валю, Настусю (але Настє, Катрє).

3. Доберіть потрібні звертання з довідки, поставивши іменники у форму кличного відмінка. Відновлені прислів'я запишіть, усно поясніть їх зміст.

1. Їж, ... , мати ще підкине. 2. Куме, ... , не будьте свинею! 3. З Богом, ... , як тебе люди хотять. 4. Сиди, ... , бо ще рано. 5. На тобі, ... , що мені не гоже. 6. Хапай, ... , поки тепле. 7. Засмієсь, ... , дам копійку! 8. Терпи, ... , отаманом будеш. 9. Тікайте, ... , бо біда суне. 10. Гуляй, ... , я до тебе, а ти до мене.

Довідка: Андрей, Семен, козак, Парася, Петро, Тетяна, кум, небіж, Матвійко, Мартин.

До речі...

Звертання до абстрактних понять, предметів і явищ, осіб, які не можуть бути безпосередніми учасниками подій, називають **риторичними**. Їх використовують для посилення образності, виразності й емоційності мовлення: *Веди мене, мелодіє, веди* (М. Фішбейн).

